

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA
INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

CURRICULUM
PENTRU DISCIPLINA OPȚIONALĂ
ETICA VIEȚII DE FAMILIE

Clasele a X-a – a XII-a

Chișinău, 2018

CZU 37.018(073.3)

S 67

Aprobat în ședința Consiliului Național pentru Curriculum
(proces-verbal nr. 14 din 06.07.2017; Ordinul ME nr. 671 din
01 august 2017).

Elaborat în cadrul Proiectului instituțional 15.817.06.17 A
„Elaborarea mecanismelor și metodologiilor pedagogice de conjugare a
parteneriatului școală–familie–comunitate pentru asigurarea coeziunii
sociale și oferirea unei educații de calitate”,
Sectorul Parteneriate Educaționale, Institutul de Științe ale Educației.

AUTORI:

Rodica Solovei, *doctor, conferențiar universitar*,
Institutul de Științe ale Educației;
Prot. Sergiu Boldirescu, *profesor de religie*, Liceul Teoretic
„Miron Costin”, or. Florești / *doctorand*, Institutul de Științe ale
Educației.

Recenzenți:

Nina Petrovski, *dr. habilitat în pedagogie, conf. univ.*, Institutul
de Științe ale Educației.
Octavian Moșin, *dr. în istorie, conf. univ.*, Universitatea de Stat
din Moldova.

Redactori:

STELA LUCA

VICTOR ȚÂMPĂU

Corector: ELVIRA ȚÂGANAȘ-PÂNTEA

ISBN 978-9975-48-135-9.

© Institutul de Științe ale Educației, 2018

CUPRINS

<i>Preliminarii</i>	4
I. Concepția didactică a disciplinei opționale <i>Etica vieții de familie</i>	6
II. Competențe-cheie / transversale	7
III. Competențe transdisciplinare pentru treapta liceală de învățământ	8
IV. Competențele specifice și sub-competențele disciplinei opționale	9
V. Repartizarea conținutului pe unități de învățare și de timp	11
VI. Competențe specifice, sub-competențe, conținuturi, activități de învățare și evaluare	12
VII. Sugestii metodologice	21
Referințe bibliografice	25

PRELIMINARII

Familia este mediul în care venim pe lume și ne formăm ca personalități. Este locul unde găsim înțelegere, liniște și soluții la problemele care ne frământă sau cu care ne confruntăm. Cu condiția ca familia să se bazeze pe respect și dragoste, iar între membrii acesteia să existe o comunicare constructivă.

Un sondaj realizat recent în Republica Moldova în rândurile adolescenților, tinerilor și a familiștilor debutanți a demonstrat că 92% din subiecții investigați au plasat familia printre primele trei valori importante pentru ei [9, p. 4], iar 83% din subiecți susțin necesitatea studierii disciplinelor care țin de problematica vieții de familie, etica și psihologia vieții de familie, conflictologia familiei [*Ibidem*].

A fi un bun familist și un bun părinte este o misiune nobilă care necesită, pe lângă o pregătire anterioară în acest scop, multă dăruire, dragoste, perseverență, muncă și învățare permanentă.

Curriculumul *Etica vieții de familie* își propune să răspundă unei nevoi reale a societății noastre, și anume educația tinerilor pentru viața de familie, pentru conștientizarea calității de bun familist și părinte competent, pentru înțelegerea rolului pe care îl are familia în viața omului.

Conform Codului Educației, politica educațională în Republica Moldova trebuie să asigure formarea conștiinței și a identității naționale, promovarea valorilor general-umane și a aspirațiilor de integrare europeană ale societății [5].

În acest context, educația pentru familie are un rol important în realizarea dezideratelor sus-menționate, căci importanța familiei în formarea și devenirea personalității umane este incontestabilă.

Actualitatea și necesitatea introducerii disciplinei *Etica vieții de familie* este determinată, inclusiv, de următoarele argumente [4, p. 16]:

- în ultimele decenii ale secolului XX au fost identificate noi tipuri de probleme sociale, între care problema deteriorării familiei;
- imperativul dezvoltării adecvate a familiei este formulat în programele și recomandările UNESCO, definit în anul 1978 și promovat de această organizație internațională după 1990, în formula educație pentru viața privată;

- desemnarea unui domeniu separat și foarte important al educației – educația pentru viața de familie și economia modernă, considerat prioritar pentru perioada 2001–2020;
- cercetările psihopedagogice din domeniul educației sexuale reflectă ideea conform căreia revoluția sexuală n-a soluționat problema fericirii umane și n-a contribuit la consolidarea familiei.

Actualitatea disciplinei este determinată, de asemenea, de Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți, care conturează un „profil de formare europeană” pentru absolvenți structurat pe opt domenii de competențe-cheie [18]. Din această perspectivă, disciplina opțională *Etica vieții de familie*, prin finalitățile proiectate, contribuie la formarea competențelor stabilite de Comisia Europeană, în special a celor raportate la domeniile:

- Competențe sociale și civice;
- Sensibilizare și exprimare culturală;
- Comunicare în limba maternă;
- A învăța să înveți.

Disciplina opțională *Etica vieții de familie* este parte componentă a ariei curriculare *Educație socioumanistică* și i se alocă 1 oră pe săptămână.

Curriculumul pentru disciplina opțională *Etica vieții de familie*, clasele a X-a –a XII-a, li se adresează cadrelor didactice care se vor angaja în predarea disciplinei respective, autorilor de manuale, de ghiduri metodologice și alte auxiliare didactice, factorilor de decizie, părinților, dar și profesorilor care predau alte discipline școlare.

Administrarea disciplinei

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Clasa	Nr. de unități de învățare	Nr. de ore pe an
Disciplină opțională	<i>Educație socioumanistică</i>	Clasa a X-a	3	35
		Clasa a XI-a	3	35
		Clasa a XII-a	3	34

I. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A DISCIPLINEI OPȚIONALE *ETICA VIEȚII DE FAMILIE*

Disciplina opțională *Etica vieții de familie* are statut de disciplină opțională ca parte componentă a Curriculumului la decizia școlii și li se adresează elevilor de liceu.

Scopul disciplinei *Etica vieții de familie* rezidă în formarea–dezvoltarea personalității elevului în corespundere cu valorile familiale, naționale și general-umane, în vederea conștientizării rolului familiei în viața omului și asumării responsabile în viitor a competenței parentale.

La elaborarea curriculumului opțional de *Etica vieții de familie* s-au luat în considerare următoarele aspecte ale instruirii și educației:

- compatibilizarea curriculumului de *Etica vieții de familie* cu profilul european de formare a tinerilor prin sistemul de competențe-cheie;
- racordarea curriculumului la cerințele Planului-cadru;
- aplicarea proiectării curriculare centrate pe formarea de competențe;
- valorificarea principiului inter-/ transdisciplinarității;
- recomandarea unor strategii de predare–învățare–evaluare care să contribuie la realizarea unui demers didactic centrat pe achiziție de cunoștințe, exersare de capacități și manifestare de atitudini și comportamente.

Disciplina *Etica vieții de familie* are menirea de a contribui la dezvoltarea competențelor pentru viață ale elevilor – o necesitate și un deziderat al societății contemporane, reflectate și de politicile educaționale europene. Propunerea disciplinei respective pentru ciclul liceal urmărește, pe de o parte, asigurarea unui nivel de pregătire pentru viața de familie a tuturor elevilor, iar pe de altă parte, crearea condițiilor optime pentru studiul conținuturilor tematice, prin maturizarea cognitivă, socială și afectivă a tinerilor. Premisele au vizat pregătirea mai bună pentru viața de familie și pentru rolurile parentale, conducând la o mai bună integrare socială a tinerilor și la construirea unei vieți de familie echilibrate și armonioase.

Unitățile de conținut prezentate în curriculum au un caracter orientativ. Profesorul este cel care va determina modul

de studiere a conținuturilor, în ce măsură pot fi aprofundate anumite teme, în funcție de interesele și de specificul contingentului de elevi.

Activitățile realizate în cadrul orelor pot fi suplimentate cu activități formativ-educative extrașcolare, desfășurate în parteneriat cu familiile.

Studierea disciplinei *Etica vieții de familie* se întemeiază pe următoarele **principii**:

- principiul axiologic;
- principiul învățării centrate pe elev;
- principiul coerenței intra- și interdisciplinare, intra- și intercurriculare;
- principiul accesibilității;
- principiul axării educației pe valorile universale și cele naționale, valorile eticii creștine;
- principiul învățării prin acțiune;
- principiul creării unui mediu de susținere pentru elev;
- principiul participării conștiente și active;
- principiul abordării educației din perspectiva noilor educații și a educației permanente;
- principiul respectării autonomiei și libertății individuale.

II. COMPETENȚE-CHEIE / TRANSVERSALE

- Competențe de comunicare în limba română;
- Competențe de comunicare în limba maternă;
- Competențe de comunicare în limbi străine;
- Competențe în matematică, științe și tehnologie;
- Competențe digitale;
- Competența de a învăța să înveți;
- Competențe sociale și civice;
- Competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă;
- Competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.

III. COMPETENȚE TRANSDISCIPLINARE PENTRU TREAPTA LICEALĂ DE ÎNVĂȚĂMÎNT

- Competențe de a comunica argumentat în limba română în situații reale ale vieții.
- Competențe de a comunica argumentat în limba maternă în situații reale ale vieții.
- Competențe de a comunica corect în limbi străine în situații reale ale vieții.
- Competențe de a dobândi și a valorifica cunoștințe fundamentale din domeniile *Matematică*, *Științe* și *Tehnologii*.
- Competențe de a crea documente în domeniul comunicativ și informațional și a utiliza serviciile electronice, inclusiv rețeaua Internet, în situații reale.
- Competențe de a stăpâni metodologia de integrare a cunoștințelor de bază despre natură, om și societate, în scopul satisfacerii nevoilor și acționării pentru îmbunătățirea calității vieții personale și sociale.
- Competențe de a colabora în grup/echipă, a preveni situațiile de conflict și a respecta opiniile semenilor săi.
- Competențe de a manifesta o poziție activă civică, solidaritate și coeziune socială pentru o societate nondiscriminatorie.
- Competențe de a acționa în diferite situații de viață în baza normelor și valorilor moral-spirituale.
- Competențe de a stăpâni cunoștințe și abilități de antreprenariat, în condițiile economiei de piață, în scopul autorealizării în domeniul antreprenorial.
- Competențe de a-și alege conștient viitoarea arie de activitate profesională.
- Competențe de a se orienta în valorile culturii naționale și ale culturilor altor etnii în scopul aplicării lor creative și autorealizării personale.
- Competențe de toleranță în receptarea valorilor interculturale.

IV. COMPETENȚELE SPECIFICE ȘI SUB-COMPETENȚELE DISCIPLINEI OPȚIONALE

Clasa a X-a

CS1. Valorificarea resurselor de învățare pentru înțelegerea conceptului și a caracteristicilor definitorii ale familiei.

- 1.1. Determinarea caracteristicilor familiei în context istoric și biblic.
- 1.2. Utilizarea critică a surselor de documentare pentru deosebirea valorilor și a pseudovalorilor pentru o căsnicie și o familie fericită.

CS2. Integrarea în propriul sistem de valori, atitudini și comportamente a achizițiilor specifice educației pentru familie.

- 2.1. Explicarea necesității familiei în perpetuarea omenirii.
- 2.2. Analiza unor modele de familii din comunitatea locală – promotoare de valori.

CS3. Exersarea demersurilor de valorificare a învățăturilor despre familie în viața personală, familială și socială.

- 3.1. Aprecierea instituției căsătoriei și a implicațiilor ei juridice în societatea contemporană.
- 3.2. Susținerea argumentată a opiniei proprii privind rolul familiei în contextul societății contemporane.
- 3.3. Asumarea conștientă a învățăturii despre familie în viața personală, familială și a comunității.

Clasa a XI-a

CS1. Valorificarea resurselor de învățare pentru înțelegerea conceptului și a caracteristicilor definitorii ale familiei.

- 1.1. Aprecierea instituției familiei ca loc unde se învață a iubi.
- 1.2. Utilizarea critică a surselor de documentare pentru înțelegerea teoriilor iubirii.
- 1.3. Evaluarea consecințelor negative ale comportamentelor ce încalcă normele iubirii altruiste.

CS2. Integrarea în propriul sistem de valori, atitudini și comportamente a achizițiilor specifice educației pentru familie.

- 2.1. Caracterizarea stilurilor parentale și consecințelor acestora asupra dezvoltării copilului.
- 2.2. Elaborarea unor norme etice de conduită în relația părinte-copil.
- 2.3. Manifestarea prin propriul comportament a atitudinii de stimă și respect față de părinți și buneii.

CS3. Exersarea demersurilor de valorificare a învățăturilor despre familie în viața personală, familială și socială.

- 3.1. Analiza surselor de documentare despre familia contemporană.
- 3.2. Exprimarea judecăților de valoare privind acțiunile reprobabile din cadrul familiei contemporane.
- 3.3. Asumarea conștientă a învățăturii despre familie în viața personală, familială, a comunității.

Clasa a XII-a

CS1. Valorificarea resurselor de învățare pentru înțelegerea conceptului și a caracteristicilor definitorii ale familiei.

- 1.1. Analiza surselor de specialitate despre reglementările juridice privind familia.
- 1.2. Utilizarea critică a surselor de documentare privind deosebirea valorilor și a pseudovalorilor pentru o căsnicie și o familie fericită.

CS2. Integrarea în propriul sistem de valori, atitudini și comportamente a achizițiilor specifice educației pentru familie.

- 2.1. Exprimarea judecăților de valoare privind raportul dintre viața de familie și carieră.
- 2.2. Elaborarea unui program de acțiuni privind combaterea violenței domestice.

CS3. Exersarea demersurilor de valorificare a învățăturilor despre familie în viața personală, familială și socială.

- 3.1. Prezentarea unor modele de comportament etic în familia tânără.
- 3.2. Manifestarea atitudinii de combatere a conflictelor deconstrucive din familie și a violenței în familie.
- 3.3. Asumarea conștientă a învățăturii despre familie în viața personală, familială, a comunității.

V. REPARTIZAREA CONȚINUTULUI PE UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI DE TIMP

Clasa a X-a

Nr.	Unitatea de învățare	Nr. de ore
	<i>Introducere</i>	1
1.	Apariția și evoluția familiei	10
2.	Căsătoria – drepturi și obligații	12
3.	Familia – un mediu de promovare a valorilor	12
	Total	35 ore

Clasa a XI-a

Nr.	Unitatea de învățare	Nr. de ore
	<i>Introducere</i>	1
1.	Arta de a iubi	10
2.	Arta de a fi părinte	12
3.	Familia contemporană: între tradiție și modernitate	12
	Total	35 ore

Clasa a XII-a

Nr.	Unitatea de învățare	Nr. de ore
	<i>Introducere</i>	1
1.	Familia modernă: dragoste și responsabilitate	10
2.	Conflictele în familie și violența domestică	11
3.	Arta comportamentului familial	12
	Total	34 ore

**VI. COMPETENȚE SPECIFICE, SUB-COMPETENȚE, CONȚINUTURI,
ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI EVALUARE**

CLASA a X-a

CS	Sub-competențe	Unitatea de învățare	Nr. de ore	Activități de învățare și evaluare (recomandate)
CS2	2.1	<i>Introducere</i>	1	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Discuție dirijată;</i> ✓ <i>vizionarea și comentarea unor secvențe video tematice.</i>
		<i>Unitatea de învățare nr. 1. Apariția și evoluția familiei</i>	10	
CS1	1.1–1.2	<ul style="list-style-type: none"> - Repere istorice și biblice în apariția și dezvoltarea familiei. - Familia în preistorie. - Familia în epoca antică. - Familia în epoca medievală. - Familia în epoca modernă. - Familia în epoca contemporană. ■ <i>Studiu de caz: Instituția familiei în localitatea mea.</i> 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Cercetarea surselor tematice cu referire la familie;</i> ✓ <i>exerciții de formulare argumentată a opiniei personale;</i> ✓ <i>discuții dirijate;</i> ✓ <i>vizionarea filmelor tematice;</i> ✓ <i>proiect;</i> ✓ <i>joc de rol;</i> ✓ <i>studiu de caz;</i> ✓ <i>elaborarea portofoliului.</i>

		<p align="center"><i>Unitatea de învățare nr. 2.</i></p> <p><i>Căsătoria – drepturi și obligații</i></p>	12	
CS2	2.1–2.2	<ul style="list-style-type: none"> - Cum îmi aleg viitorul soț/soție? Cum să întemeiez o familie? - Căsătoria civilă și cea religioasă. - Căsătoria de probă – o concepție deviantă despre familie. - Concubinajul – o formă de erodare și destrămare a familiei. - Rolul fiecăruia dintre parteneri, ca viitor soț/soție. - Egalitatea soților în relațiile familiale. <p>■ <i>Studiu de caz: O familie armonioasă din localitatea mea – model demn de urmat pentru mine.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Exerciții de analiză a exemplelor de căsnicie fericită;</i> ✓ <i>discuții dirijate;</i> ✓ <i>vizionarea și comentarea unor secvențe video tematice;</i> ✓ <i>exerciții de determinare a relațiilor cauză–efect ale practicilor comportamentale străine unei familii armonioase;</i> ✓ <i>dezbateri tematice în baza unor materiale controversate din mass-media;</i> ✓ <i>masă rotundă tematică;</i> ✓ <i>discuție–panel;</i> ✓ <i>studiu de caz;</i> ✓ <i>elaborarea portofoliului.</i>

		<i>Unitatea de învățare nr. 3. Familia – un mediu de promovare a valorilor</i>	12	
CS3	3.1–3.3	<ul style="list-style-type: none"> - Familia sănătoasă – pilon fundamental al unei societăți prospere. - Valorile familiale: dragostea și respectul, comunicarea, prietenia, munca etc. - Valori materialiste ale familiei: între echilibru și patima banului. - Conflictul de valori între membrii familiei: căi de depășire. - Rolul familiei în perpetuarea valorilor neamului. - Valori creștine ale familiei și practici contrare acestora. <p>■ <i>Studiu de caz: Patrimoniul cultural și spiritual al familiei mele/din comunitate.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Exerciții de autoevaluare a propriului comportament;</i> ✓ <i>exersarea unor conduite de manifestare a învățăturii despre familie;</i> ✓ <i>amenajarea, organizarea expozițiilor-foto tematice;</i> ✓ <i>interviu;</i> ✓ <i>dezbateri tematice;</i> ✓ <i>proiect;</i> ✓ <i>studiu de caz;</i> ✓ <i>întâlniri cu persoane-resursă;</i> ✓ <i>elaborarea portofoliului.</i>
		Total	35 ore	

CLASA a XI-a

CS	Sub-competențe	Unitatea de învățare	Nr. de ore	Activități de învățare și evaluare (recomandate)
CS1	1.1	<i>Introducere</i>	1	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Conversație euristică;</i> ✓ <i>exerciții de formulare argumentată a opiniei personale.</i>
		<i>Unitatea de învățare nr. 1.</i> <i>Arta de a iubi</i>	10	
CS1	1.1–1.3	<ul style="list-style-type: none"> - Este oare iubirea o artă? - Teoriile iubirii. Iubirea ca răspuns la problemele existenței umane. - Tipurile de iubire. - Familia – locul unde învățăm a iubi. - Iubirea între eros și agapis. Psihologia patimii desfrânării. - Mrejele iubirii de plăcere. ■ <i>Studiu de caz: O istorie de iubire care a dăinuit peste ani.</i> 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Cercetarea surselor tematice cu referire la familie;</i> ✓ <i>exerciții de formulare argumentată a opiniei personale;</i> ✓ <i>vizionarea filmelor tematice;</i> ✓ <i>joc de rol;</i> ✓ <i>exerciții de analiză a exemplurilor de căsnicie fericită;</i> ✓ <i>discuții dirijate tematice;</i> ✓ <i>vizionarea și comentarea unor secvențe video tematice;</i> ✓ <i>exerciții de determinare a relațiilor cauză–efect ale practicilor comportamentale străine unei familii armonioase;</i>

				<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>dezbatere în baza unor materiale controversate din mass-media;</i> ✓ <i>masă rotundă tematică;</i> ✓ <i>discuție-panel.</i>
		<p><i>Unitatea de învățare nr. 2.</i> <i>Arta de a fi părinte</i></p>	12	
CS2	2.1–2.3	<ul style="list-style-type: none"> - Copilul– rodul iubirii părinților și darul divin. - Iubirea parentală. - Responsabilitatea părinților pentru copii. - Copiii și datoriile lor. - Iubirea copilului față de părinți și frați. - Relația dintre bunici și nepoți. - Familia, școala, Biserica și comunitatea – medii de educare a copilului. <p style="margin-left: 20px;">■ <i>Studiu de caz: Părintele – primul model al copilului.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Vizionarea și comentarea unor secvențe video tematiche;</i> ✓ <i>Exerciții de determinare a relațiilor cauză–efect ale practicilor comportamentale străine unei familii armonioase;</i> ✓ <i>dezbatere în baza unor materiale controversate din mass-media;</i> ✓ <i>masă rotundă tematică;</i> ✓ <i>discuție-panel.</i>

		<i>Unitatea de învățare nr. 3. Familia contemporană: între tradiție și modernitate</i>	12	
CS3	3.1–3.3	<ul style="list-style-type: none"> - Familia în lumea contemporană. - Familia în tradiția creștină. - Tradiție și modernitate în familia creștină. - Familia și provocările secolului XXI. - Acțiuni reprobabile în viața tinerei familii (<i>violența domestică, abandonul copiilor, divorțul etc.</i>). - Familia și mass-media. <p>■ <i>Studiu de caz: Portretul ideal al familiei.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Exerciții de autoevaluare a propriului comportament</i> ✓ <i>exersarea unor conduite de manifestare a învățăturii despre familie;</i> ✓ <i>interviu;</i> ✓ <i>dezbatere tematică;</i> ✓ <i>elaborarea expozițiilor foto tematicice;</i> ✓ <i>studiu de caz;</i> ✓ <i>proiect;</i> ✓ <i>întâlniri cu persoane-resursă.</i>
Total			35 ore	

CLASA a XII-a

CS	Sub-competențe	Unitatea de învățare	Nr. de ore	Activități de învățare și evaluare (recomandate)
CS1	1.1	<i>Introducere</i>	1	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Discuție dirijată;</i> ✓ <i>studiu de caz.</i>
		<i>Unitatea de învățare nr. 1.</i> <i>Familia modernă: dragoste și responsabilitate</i>	10	
CS1	1.1–1.3	<ul style="list-style-type: none"> - Dragostea autentică – temelia unei familii armonioase. - Condițiile legale pentru întemeierea unei familii. - Drepturile și obligațiunile patrimoniale și nepatrimoniale ale soților. - Relațiile juridice dintre părinți și copii. - Cariera și viața de familie. Cum împăcăm viața de familie cu cea profesională? <p>■ <i>Studiu de caz:</i> <i>Reglementări juridice privind familia.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Cercetarea surselor tematice cu referire la familie;</i> ✓ <i>exerciții de formulare argumentată a opiniei personale;</i> ✓ <i>discuții dirijate tematice;</i> ✓ <i>vizionarea filmelor tematice;</i> ✓ <i>joc de rol;</i> ✓ <i>exerciții de analiză a exemplelor de îmbinare reușită a vieții de familie cu cariera;</i> ✓ <i>discuție-panel.</i>

		<i>Unitatea de învățare nr. 2. Conflictele în familie și violența domestică</i>	12	
CS2	2.1–2.3	<ul style="list-style-type: none"> - Conflictul și structura sa. - Premize și cauze ale declanșării conflictelor în familie. - Căi de soluționare constructivă a conflictelor de familie. - Violența în familie. Tipuri de violență intrafamilială. - Consecințe ale violenței domestice asupra membrilor familiei. - Modalități de prevenire și combatere a actelor de violență domestică. ■ <i>Studiu de caz: Exemple de bune practici în combaterea violenței domestice.</i> 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Vizionarea și comentarea unor secvențe video tematice;</i> ✓ <i>exerciții de determinare a relațiilor cauză–efect ale practicilor comportamentale străine unei familii armonioase;</i> ✓ <i>dezbateri în baza unor materiale controversate din mass-media;</i> ✓ <i>masă rotundă tematică.</i>

		<i>Unitatea de învățare nr. 3. Arta comportamentului familiar</i>	12	
CS3	3.1–3.4	<ul style="list-style-type: none"> - Deosebirea valorilor de pseudovalori pentru o căsnicie fericită. - Familia în contextul eticii creștine. - Importanța păstrării echilibrului moral în viața de familie. - Cultura comunicării în familie și cu rudele. - Bunele maniere în viața de familie. - Strategii pozitive de educație parentală. <p>■ <i>Studiu de caz: Codul etic al tinerei familii.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Interviu;</i> ✓ <i>dezbateri tematice;</i> ✓ <i>exerciții de autoevaluare a propriului comportament;</i> ✓ <i>exersarea unor conduite de manifestare a învățaturii despre familie;</i> ✓ <i>elaborarea expozițiilor foto tematice;</i> ✓ <i>portofoliu tematic;</i> ✓ <i>proiect;</i> ✓ <i>studiu de caz;</i> ✓ <i>întâlniri cu persoane-resursă.</i>
Total			35 ore	

VII. SUGESTII METODOLOGICE

Conținuturile propuse în prezentul curriculum sunt organizate pe domenii tematice. O parte dintre acestea le continuă pe cele abordate la nivelul claselor a V-a –a IX-a, la disciplinele *Istorie, Geografie, Educație civică, Religie* etc.

Temele au fost proiectate din perspectiva următoarelor principii:

- accentuarea caracterului pragmatic al conținuturilor, prin centrarea pe dezvoltarea de atitudini și de comportamente;
- referirea la aspecte actuale din viața personală a adolescenților, din viața familială, precum și a comunității;
- corelarea cunoștințelor specifice disciplinei cu cele dobândite la alte discipline de studiu, mai ales la nivelul ariei curriculare *Educație Socioumanistică (Istorie, Geografie, Educație civică, Religie)*.

Prezentul curriculum este conceput într-o manieră flexibilă, care permite profesorului libertatea de opțiune în abordarea demersului didactic prin:

- alegerea succesiunii unităților de învățare sau a temelor, în funcție de caracteristicile clasei, cu condiția respectării logicii interne a domeniului și a parcurgerii integrale a materiei prevăzute în curriculum;
- aplicarea unor metode, activități de învățare și de evaluare adecvate particularităților elevilor și ale clasei, precum și în concordanță cu finalitățile curriculare.

Curriculumul orientează proiectarea, organizarea și desfășurarea procesului educațional la disciplină în contextul unei pedagogii centrate pe formarea de competențe. În această ordine de idei, strategiile didactice proiectate în curriculum și valorificate la ore vor fi racordate la metodologia formării–dezvoltării–evaluării competențelor școlare. Astfel, profesorii vor implementa demersul didactic, în scopul stabilirii unor conexiuni între *a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să fi, a învăța să trăiești împreună cu alții*, un accent deosebit urmând a fi pus pe formarea de valori, atitudini și comportamente.

Profesorul va aplica în cadrul lecțiilor metodele prin care elevii vor dobândi – în special – cunoștințe funcționale, prin intermediul cărora acestora li se vor propune sarcini de lucru în

vederea dezvoltării unor capacități și formării de valori și atitudini. Metodologia formării-dezvoltării-evaluării competențelor prevede obligatoriu identificarea/ crearea unor situații de integrare, a unor situații-problemă legate de cotidian (autentice), pe care elevul le rezolvă, mobilizându-și resursele interne, adică cunoștințele, capacitățile, atitudinile achiziționate și exersate în cadrul lecțiilor. Prin urmare, profesorul va avea grijă să creeze elevului oportunități ca ceea ce învață la ore să aplice în plan social, în viața de zi cu zi, sub forma unor comportamente constructive, care au la bază un sistem de valori și atitudini.

Se recomandă utilizarea unor activități de învățare, precum:

- cercetarea surselor tematice cu referire la familie;
- exerciții de formulare argumentată a opiniei personale;
- vizionarea filmelor tematice;
- discuții dirijate tematice;
- exerciții de autoevaluare a propriului comportament;
- exersarea unor conduite de manifestare a învățaturii despre familie;
- amenajarea, organizarea expozițiilor foto tematice;
- realizarea interviului;
- studiu de caz;
- întâlniri cu persoane-resursă;
- utilizarea calculatorului și a altor mijloace audiovizuale pentru documentarea pe o temă dată;
- etc.

Pentru aplicarea eficientă la lecțiile de *Etica vieții de familie* a metodologiei formării-dezvoltării-evaluării de competențe, profesorul poate utiliza cadrul de învățare *ERRE: Evocare, Realizarea sensului, Reflecție, Extindere*.

La etapa de *Evocare* profesorul va aplica metode pentru a identifica nivelul de cunoaștere și înțelegere de către elevi a ceea ce vor urma să învețe la oră, dar și pentru a stabili nevoile, interesele acestora raportate la tema nouă. La această etapă, așadar, este pusă în valoare experiența elevului, cunoștințele lui anterioare, care vor reprezenta o punte de trecere la tema nouă. Este foarte important ca la această etapă profesorul să capteze atenția elevilor, să le trezească interesul, motivația pentru subiectul lecției. Profesorul poate aplica la această etapă metodele: asaltul de idei, discuția dirijată, studiul de caz, *știu* –

vreau să știu – am învățat, gândește–perechi–prezintă, acrostihul, audiția muzicală etc.

Realizarea sensului reprezintă etapa lecției ce vizează lucrul cu informația nouă. Doar transmiterea, explicarea informației noi nu asigură pe deplin comprehensiunea. În acest sens este important ca profesorul să mențină implicarea elevilor în activitatea de învățare prin formulare de sarcini care ar facilita contactul cu informația nouă și procesarea acesteia. Elevii vor fi solicitați să studieze diverse surse, să asculte activ, să descrie, să interpreteze, să comenteze, să analizeze materialul nou. În cadrul etapei pot fi valorificate metodele: SINELG, ciorchinele, graficul T, diagrama Venn, mozaicul, prelegerea cu elemente interactive, explozia stelară, demonstrația, harta povestirii, agenda cu notițe paralele, jocul de rol, instruirea asistată la calculator, învățarea prin descoperire, lectura ghidată, lucrul cu documentul, problematizarea, explorarea resurselor comunității etc.

A treia etapă a cadrului – *Reflecția* – este una foarte importantă, deoarece are loc consolidarea, generalizarea celor învățate, formarea de atitudini, acțiuni ce vor condiționa, ulterior, manifestarea de comportamente. Prin realizarea sarcinilor propuse, elevii vor învăța să ia decizii, să aprecieze, să rezolve situații-problemă, studii de caz etc. În așa mod elevii își vor restructura schemele cognitive inițiale și vor înțelege că tema studiată este valoroasă și utilă. La această etapă profesorul poate utiliza metodele: cubul, valorificarea resurselor comunității, algoritmizarea, studiul de caz, turul galeriei, posterul, problematizarea, arborele ideilor, argumentarea, acvariul, cercetarea (în grup și individuală) etc.

Pentru ca modelul comportamental proiectat la oră să poată fi exersat de elevi – căci doar astfel vom dezvolta competențe – profesorul va proiecta și organiza *Extinderea*, astfel încât elevii să facă un transfer de cunoaștere și să integreze cele însușite la ore în situații de viață. În acest scop vor fi valorizate metodele: proiectul de acțiuni în folosul comunității, proiectul de cercetare, expoziția foto, prezentarea, portofoliul, interviul, proiectul de dezvoltare personală din perspectivă hristică, expoziția muzeistică, jurnalul reflexiv, proiectul literar-muzical tematic, dramatizarea etc. Astfel elevii vor fi implicați în exercițiul de identificare a problemelor/situațiilor, de luare a deciziilor, de

propunere și implementare a unor strategii de rezolvare a problemelor/situațiilor identificate.

La proiectarea strategiei didactice, profesorul va utiliza Teoria inteligențelor multiple, oferind astfel elevilor oportunitatea de a-și dezvolta profilul de inteligență, dar și stilul propriu de învățare.

În cadrul procesului educațional la disciplina *Etica vieții de familie* profesorul va valorifica atât lucrul individual și frontal, cât și activitatea în perechi și în grup.

Implementarea reușită a disciplinei *Etica vieții de familie* este determinată, de asemenea, de calitatea relației profesor–elev (de parteneriat, constructivă), de stabilirea în clasă a unui mediu de învățare deschis, de încredere, cooperant. Este foarte important ca activitățile desfășurate în cadrul orelor să fie complementate cu activități extracurriculare și extrașcolare, dar și cu activități în parteneriat cu familia și comunitatea.

Evaluarea la disciplina *Etica vieții de familie* urmează să se realizeze sub forma unui feedback neîntrerupt, menit să demonstreze nivelul de formare/dezvoltare la elevi a finalităților proiectate.

În cadrul evaluării formative profesorul poate folosi atât metode de evaluare orală, cât și scrisă. De asemenea, este oportun de valorificat și evaluarea prin probe practice. În acest context, pot fi aplicate metode precum: *conversația euristică, interviul, dezbateră, studiul de caz, comentariul pe bază de imagini, cubul, acvariul, comentariul pe bază de film, discuția la manej* etc. (evaluare orală); *PRES, eseul, textul coerent, metoda rebusului, analiza SWOT* etc. (evaluarea în scris); *exercițiul practic, modelarea, jocul de rol, demonstrația* etc. (evaluarea prin probe practice).

În scopul proiectării unei evaluări cât mai eficiente, este indicat să fie utilizate metode/instrumente centrate în special pe evaluarea procesului, căci ne interesează nu doar ce a realizat elevul (produsul), dar mai cu seamă cum a fost realizat acesta, cum a ajuns elevul la o performanță concretă. În acest context, se recomandă utilizarea unor modalități complementare de evaluare: *proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a activităților și comportamentelor elevilor în spațiul școlii și în afara acestuia.*

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Baran-Pescaru A. *Familia azi. O perspectivă sociopedagogică*. București, Aramis, 2006.
2. *Biblia sau Sfânta Scriptură*. Chișinău, Complexul de Editural B.O.M., 2004.
3. *Biblia sau Sfânta Scriptură*. București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2013.
4. Bunescu G., Alecu G., Badea D. *Educația părinților. Strategii și programe*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1997.
5. *Codul Educației al Republicii Moldova*. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 24.10.2014, Nr. 319-324.
6. *Codul familiei al Republicii Moldova*. Actualizat la 01.10.2014. Chișinău, Farmex-Lux, 2014.
7. Colac T. *Familia: valori și dimensiuni culturale*. Chișinău, Universul, 2015.
8. Cuznețov L. *Curriculum. Educația pentru familie din perspectiva educației permanente. Cadru conceptual și metodologic*. Chișinău, Primex-Com SRL, 2013.
9. Cuznețov L. *Pedagogia și psihologia familiei. Suport de curs*. Chișinău, Primex-Com SRL, 2013.
10. Cuznețov L., Simcenco I. *Parteneriatul educativ Familie – cultură postfigurativă. Repere teoretice și aplicative*. Chișinău, Primex-Com SRL, 2015.
11. Cuznețov L. *Etica vieții familiale*. Chișinău, CEP ASEM, 2000.
12. Druță Fl. *Psihologia educației*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 2000.
13. Druță Fl. *Psihologia familiei*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
14. Gaugaz O. *Familia contemporană între tradițional și modern*. Monografie. Chișinău, Editura Sirius, 2011.
15. Mîndîcanu V. *Etica și arta comportamentului civilizat. Manual pentru elevii cl. VIII-XII (școli, gimnazii, licee)*. Chișinău, Editura Sirius, 2001.
16. Moscovici S. *Psihologia socială a relațiilor cu celălalt*. Iași, Editura Polirom, 1998.
17. Neamțu G. (coord.) *Tratat de asistență socială*. Iași, Editura Polirom, 2003.

18. *Recomandarea 2006/962/ CE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene din 18 decembrie 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții.*
19. Rudică T. *Familia în fața conduitelor greșite ale copilului.* București, Editura Didactică și Pedagogică, 1997.
20. Stănciulescu E. *Sociologia educației familiale.* Iași, Editura Polirom, 1998.
21. Văideanu Gh. *Educația la frontiera dintre milenii.* București, Editura Politică, 1988.
22. Voinea M. *Sociologia familiei.* București, Editura Universității București, 1993.
23. Vrăsmaș E. *Intervenția socio-educățională ca sprijin pentru părinți.* București, Editura Aramis, 2008.

.....

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Solovei, Rodica.

Curriculum pentru disciplina opțională *Etica vieții de familie*: Clasele a 10-a – a 12-a / Rodica Solovei; Sergiu Boldirescu; Inst. de Științe ale Educației. – Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2018 (Tipogr. „Print-Caro”). – 28 p.: tab.

Aut. sunt indicați pe vs. f. de tit. – Referințe bibliogr.: p. 25-26 (23 tit.). – 100 ex.

ISBN 978-9975-48-135-9.

37.018(073.3)

S 67

.....

